

Martin Heidegger

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΑΦΕΝΤΙΚΟΥ

Konstanz, 24 Απριλίου, 1919

Αγαπητή δεσποινίς Husserl,

Σκέφτομαι συχνά τη συζήτησή μας σχετικά με την ιστορική συνείδηση. Κατά πόσο η διαμορφωμένη ζωή μας βιώνει αληθινά το ιστορικό ζην της — αυτό το ίδιο είναι και κάθε τι εξαρτάται από αυτό. Δεν εξαρτάται όμως από τη θεωρητική ενατένιση αυτής της δυνατότητας ούτε από τον στοχασμό πάνω σ' αυτό. Ο 19ος αιώνας με την κακή του εννοιακότητα και τη βαθιά ριζωμένη έξη, η οποία έγινε μια «μορφή-ζωής», να αγγίζει και να χειρίζεται τα πάντα και το κάθε τι με ένα γενικό και ιδιαίτερο επιστημονικό τρόπο αλλά και με μια διανοητικότητα η οποία παρόλα αυτά ήταν δομημένη ανάλογα με την εκάστοτε περίσταση— αυτός ο 19ος αιώνας ούτε αναγνωρίζεται ως κάτι που πρέπει να ξεπεραστεί ούτε βιώνεται από ένα αυθεντικό κέντρο. Η αχαλίνωτη, βασικά διαφωτιστική εντολή να καρφώνεις τη ζωή και ο,τιδήποτε ζωντανό πάνω σε πίνακα, λες και είναι πράγματα, τακτικά κι επίπεδα, έτσι ώστε το κάθε τι να γίνεται διάφανο, ελέγξιμο, καθορίσιμο, συσχετίσιμο κι εξηγήσιμο, εκεί όπου υπάρχουν μόνον αμιγείς και απεριόριστες «ικανότητες» (*sit venia verbo*) — αυτή η εντολή υπόκειται σε όλες σχεδόν τις δήμες της ζωής, οι οποίες δοκιμάζονται σήμερα σε κάθε σφαίρα της εμπειρίας.

Και, μα το Θεό, δεν είναι δύσκολο, εάν είναι κανείς προικισμένος με κάποια πνευματική πανουργία και φιλοσοφική ακρίβεια, να συμβάλλει στο «φρεσκάρισμα» της «επιστημοσύνης» και να δείξει ότι στην αρχή «δεν υπήρχαν χελώνες στη λίμνη» — λόγια σκουπίδια τα οποία μπορεί κάποιος να τα θάψει κατά την περίσταση (εάν όχι δια παντός) σε μια κρυμμένη υποσημείωση— και ότι αντίθετα οι «λόγιες συνεδριάσεις» είναι γεμάτες, από τέτοιου είδους απορρίματα. Είναι δε ακόμη ευκολότερο, όταν διατίθεται η απαραίτητη βλακεία και

μπορούν να δοθούν τα διαρκώς έτοιμα υπερενθουσιώδη και αυθόρμητα κοπιμμένα, να χρησιμοποιεί κανείς περιεχόμενα δανεισμένα από διαβάσματα και καθ' υπαγόρευση αισθήματα όπως και τις αντικειμενοποιημένες εμπειρίες (*Gelebtheiten*) των άλλων για να τους ερεθίσει, να τους καθοδηγήσει και να τους θαμπώσει.

Και σ' αυτό είμαστε τόσο αξιοθρήνητα επίγονοι. Η ανευλάβεια στο σύγχρονο είναι, η σχεδόν αυθόρμητη συζήτηση των κρίσιμων θεμάτων της εσωτερικής ζωής του καθένα, η τυπική, άμεση συζήτηση για κάθε τι που είναι συμπτωματικό —όλα αυτά εμποδίζουν την πρωτοτυπία και την αυθεντικότητά.

Και τι γίνεται μ' αυτή την ισχυρή μορφή της υψηλής πνευματικής κοινωνικότητας η οποία αναπτύσσεται ανεμπόδιστα κι απρογραμμάτιστα και ταράζει τη ζωή του καθένα; Για να δοθεί σε κάποιον η άδεια συμμετοχής και για να «παίρνεται στα σοβαρά», πρέπει να βρίσκεται ακατάπαυστα σ' επιφυλακή έναντι του ίδιου του εαυτού του, όπως, για παράδειγμα, όταν συλλαμβάνει τον εαυτό του να έχει περάσει μια ολόκληρη βραδιά χωρίς να πει μια λέξη —επειδή κάτι πρέπει να ειπωθεί, δεν έχει σημασία με ποιο κόστος, και πρέπει να έχουμε κάτι να πούμε για τα πάντα. Τίποτε δεν μπορεί να αφεθεί αχαρακτήριστο —κι από κανένα— το κάθε τι πρέπει να αναλύεται σε χίλια κομμάτια —έτσι ώστε να μπορεί ο καθένας ν' αναχωρεί με φιλοκομμένα «θέματα» και, «ικανοποιημένος τα μέγιστα», να στρέφεται προς την επόμενη στιγμή.

Ακόμη και σήμερα μπορεί κάποιος να έχει την εμπειρία του πώς οι σπουδαστές στέλνουν μια καρτ-ποστάλ για να ερευνήσουν κατά πόσο έχει κάποιος εμβαθύνει σ' ορισμένα προβλήματα, τι ανακαλύφθηκε, τι είδους συμπεράσματα αποκόμισε, τότε θα έλθει το νέο μήνυμα και αν κάποιος θα μπορούσε ίσως να μάθει αμέσως γι' αυτό. Μια ασυγκράτητη φορτικότητα που αγγίζει τα πάντα και η οποία ούτε ξέρει ούτε έχει την εμπειρία των αγώνων μιας πνευματικής ζωής που γύρισε την πλάτη στη θορυβώδη ανακατωσούρα της αγοράς.

Ας μας αφήσουν λοιπόν να εγκαταλείψουμε την οργανωμένη συναδέλφωση και συνδιαλλαγή της υψηλής και εσωστρεφούς πνευματικής κοινωνικότητας και φιλίας.

Πρέπει να είμαστε ικανοί να περιμένουμε για μια ακόμη φορά και να έχουμε πίστη στη χάρη η οποία βρίσκεται σε κάθε αυθεντική ζωή που γνωρίζει την ταπεινότητα μπροστά στο άυλο της εμπειρίας είτε των άλλων είτε της δικής της. Η ζωή μας πρέπει να επιστρέψει από την ανάλωση στην πολλαπλότητα των αντικειμένων στην πρωτότυπη ανάδυση ενός αναπτυσσόμενου σχηματισμού. Όχι πολυδιάσπαση της ζωής σε προγράμματα, όχι αισθητικοποιημένες

κατασκευές, όχι επιτηδευμένες χειρονομίες, αλλά η ισχυρή εμπιστοσύνη στο δεσμό με το Θεό και την αρχέγονη δύναμη του άθλου με τις καθαρές του συνέπειες. Μόνον η ζωή ξεπερνά τη ζωή —κι όχι αντικείμενα ή πράγματα— ούτε λογικές «αξίες» και «γνώμονες»— αλλά και πάλι μόνο η ζωή, του πλέον οικείου «εσύ» και του συνοδευτικού «άλλου» που εισέρχεται με κάποιο τρόπο ζωτικά στη ζωή κάποιου, ανυψώνει ή δυσχεραίνει, διαμορφώνει ή παραμορφώνει, ερεθίζει ή κατασιγάζει τη ζωή του καθένα.

Εάν θα έπρεπε να αναζητήσεις μια αιτία ή αφορμή γι' αυτό το γράμμα, δεν θα βρεις καμμιά. Ψάχνοντας για κάποιο κίνητρο, θ' ακούσεις τη ροή των ιστορικών ολότητων της ζωής μας, τη δική μου στην οποία εσύ η ίδια εισήλθες.

Τρυφερά δικός σου
Martin Heidegger

Απόδοση στην ελληνική: Ν. Σεβαστάκης

